

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Athanasii Kircheri Fvldensis Bvchonii E Soc. Iesv. Prodromvs Coptvs Sive Aegyptiacvs

Kircher, Athanasius

Romae, 1636

Caput III. De Copto- Æthiopicæ Ecclesiæ Colonijs in alias mundi partes traductis. Coptitæ, Ægyptij, & Æthiopes, lingua Syriaca quo[n]dam in sacris vsi sunt. Ex Ægypto, Syria, & Æthiopia in Indiam ad ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-12784

C A P. III.

*De Colonijs Ecclesie Copto-Aethiopicæ
in alias mundi partes tra-
ductis .*

Recensitis ijs, quæ de ritibus, & cerimo-
nijs Ecclesiasticis Ecclesie Copto-Aethio-
picæ vsitatis dicenda occurrebant; dubium mo-
do non leue occurrit, vtrum videlicet prædicta
Ecclesia alia quapiam præter memoratas lin-
guas, in sacris suis lingua sit vsa? an non: du-
bium mouent notæ marginales Codicum tum
Aegyptiorum, tum Aethiopum, quas antiquo
illo caractere Syriaco, quem Estran-
gelo vocant, passim conscriptas reperio; An
illud forsitan, quod è Syria in Aegyptum, &
Aethiopiam, vtpote confines regiones traductæ
Coloniæ, & linguæ Syræ, & characterum fue-
runt traditricæ? certè argumenta quampluri-
ma coniecturæ factæ veritatem comprobare
videntur.

Vtrum è
Syria in
Aegyptum,
& Aethio-
pian Col-
oniæ trãf-
missæ.

At primo quidem ipsa Aethiopica lingua,
quæ si pauca exceperis, Syræ, vel Chaldææ (con-
funduntur enim hæ duæ linguæ passim ab Au-
thoribus) prorsus affinis est. Deinde monimen-
ta varia, & Codices dicto caractere conscri-
pti

pti apud Aegyptios, & Aethiopes in hunc diem
 (vt Franciscus Alvarez tradit) adhuc superstites.
 Quod & Sacerdotes Abyssini, (quibuscum ma-
 xima mihi hic Romæ, dum hæc scribo, com-
 mercium est, quorum & nomina sub censura
 Aethiopica huius libelli reperies) testantur.
 Aiunt enim, libros suos, & sacra volumina du-
 plici quondam caractere à Monachis Abyssi-
 nis fuisse conscripta; Quædam antiquo Suriano
 (quem & Sanctum ob causam paulò post in-
 dicandam vocant) quo soli Sacerdotes & doctio-
 res olim utebantur; cætera vulgari & com-
 muni, quo in hunc diem omnes Abyssini pro-
 miscuè, cuiusmodi & nos in hoc opusculo pas-
 sim exhibemus, utuntur. atque hosce caracte-
 res illius linguæ propriè Aethiopicæ esse, quam
 ጊክጊ Geets, idest liberam vocant, quòd à nul-
 la alia (vt glorientur) originem duxerit: illos Su-
 rianos esse, siue Chaldaicos, à quibus Aethiopica
 lingua à non paucis postmodum Chaldæa, seu
 Assyria appellata fuerit.

Suffragantur in his omnibus opinioni meæ
 Authores non vulgares, C. Baronius. Author
 Chronici Alexandrini, Zonaras, Cedrenus, Fran-
 ciscus Alvarez, alijq; quibus adstipulatur Scali-
 ger l. 7. de emendatione temporum. Arabes,
 inquit, vicini hodie eos vocant حبشي habaschi,
 & nos inde Abassenos, vel vt alij Abyssinos, ipse
 vero

Aethiopi-
 ca lingua,
 Chaldææ
 affinis.
 Franc. Al-
 uarez in l.
 de rebus
 Aethiopi-
 cis.

C. Bar. l. 1.
 ann. 134.
 Chronicon
 Alex. anno
 1260.
 Scalig. fol.
 338.
 Abyssini
 se vocant
 Chaldæos

48 Cap. III. De Copt. Aethiop. Colon.

vero se vocant Chaldaeos . neque frustra , lingua enim elegantissima & vetustissima qua libros sacros , & profanos conscriptos tenent , proximè abest à Chaldea, seu Assyria . Quæ iisdem penè verbis P. Nicolaus Codignus refert . l. de rebus Abyssi-

Nicol. Codignus l. de abyss. rebus. c. 17.

nis c. 17. Porro Colonias multas ex Assyria in Aethiopiam traductas , & lingua Chaldaica etiam temporibus Iustiniani eas vñas esse refert vetus historia Ecclesiastica , & ex eadem Nicephorus l. 9. c. 18. Eos verò eadem historia Ecclesiastica

Nicephor. l. 9. c. 18.

Auxumitas vocat, à regia nomine Α'ξυμα, cuius etiam Ptolomæus meminit; ipsi vero teste Alvarez vocant *Αιθιοπ* Chassumu . Verum Nicephorum de his audiamus . Porro , inquit , ex India , & Arabia magna ad Auxumitas Aethiopas Theophilus est progressus . qui in primis rubri maris littoribus habitabant , quod Oceanus sese ut illi insinuans , efficit , quod sanè rubrum mare in maximam longitudinem protensum , in duos diuiditur sinus . horum alter quidem ad Aegyptum exundans procedit , vbi etiam nomen sibi suum ferre desinit , quem antiquitus filij Israël Aegyptios fugientes siccis pedibus transière , alter ad palestynam excurrit prope urbem , cui vetus nomen est Aela . In rubri istius maris partibus exterioribus ad sinistram Auxumite sunt, quorum metropolis est Auxumis . Ante hos verò ad extimum pertingentes

Alvarez cit. loco.

Aethiopes Auxumite.

Ocea-

Oceanum Orientem versus, Assyrii, apud quos etiam hanc appellationem habeat, quos Alexander Macedo, è Syria pulsos, Colonos eo deduxit. ij ad hoc usque tempus patria utuntur lingua. (quæ est Syriaca.) hæc Nicephorus. Atque his ita probatis certè non video, cur quispiam de lingua Syra Ecclesiæ Copto-Aethiopicæ, seu Alexandrinæ in sacris usitata dubitare amplius possit, cum & hæc Ecclesia, cum Syriaca maximum nullo non tempore vtrò citròque habuerit commercium; accedit quod verisimile sit, Ecclesiam dictam Syram linguam tanto didicisse ardentius, quanto & ipse lingua, utpotè ore Christi nobilitata, & excellentior erat & sacratior. Quod vero huius eiusdem linguæ nominumq; quorundam Aethiopibus, uti & Aegyptijs, Syrisq; usitatorum, non in Asiæ tantum remotioribus regionibus, sed & usque adeò in ipsa India, extimoq; Sinarum regno in hunc diem vestigia reperiantur, res haud dubio omni admiratione digna est; monumenta inquam Euangelij quondam in Chinam transportati, partim Sinicis, partim Syriacis literis conscripta, vna cum eorum nominibus qui ibidem dicti Euangelij fuerant prædicatores, qui quidem alij (uti è sequentibus patebit) non erant, nisi Syri, Aegyptij, Coptitæ, & Aethiopes; quæ verò hæc fuerint monumenta, & quomodo in Chinam peruenerint in gratiam cu-

G riosi

riofis Lectoris, hic declarare, id ipsa rei & dignitate, & vtilitate, raritateq; vel maximè postulante grauari nec debui, nec potui; res itaq; sic se habet. Anno 1625 cum in Villa Sanxuen dicta in magno Sinarum regno, eruta terra, fossa quædam fundamentis muri cuiusdam collocandis prepararetur, contigit, vt Operæ inter cætera monimenta, in ingens etiam saxum, Sinicis characteribus eximiè ornatum inciderent, de inuento monumento mox certior factus loci gubernator, qui cum venerandæ antiquitatis vestigia attentius fuisset intuitus, propediem scripto quodam in inuenti monumenti laudem edito, in altero eiusdem quantitatis lapide totam inuenti saxi perigraphen incidi iisdem characterum, notarumq; ductibus, ea qua par erat fide, incidi curauit; positamq; in montis cuiusdam in primaria vrbe Sigàn existentis Heremitorio, inuentæ antiquitatis Thesaurum æternæ memoriæ conseruatum posuit. Porrò Patres Societatis nostræ, qui eo ipso tempore fortè in eandem prouinciam recens appulerant, cum multa, fama paulatim longè lateq; percrebescente, de inuento monumento percepissent, ad id inspiciendum, non tam humano quam diuino instinctu compulsi, eò & ipsi se contulerunt; Erant autem ad interpretationem inscriptionis ritè perficiendâ, multi è propinquis locis, & ex Bontzijs, & Man-
da-

darinis accersiti; Variæ erant variorum de hac inscriptione sententiæ & opiniones, quæ tamen in hoc quadrabant omnes, Legis videlicet magni, & veri Dei aliundè in Chinam quondam translati, promulgatiq; interpretationem esse. patres itaque in omnem animarum Deo lucrandarum occasionem intenti hæc audientes, cum multum huiusmodi sacri monumenti interpretationem ad infamem & propudiosam Sinenfium religionem confutandam ponderis habiturum esse existimarent. Adhibitis quibusvis linguæ Sinicæ peritioribus magistris, eam primo quidem è Sinico sermone in Lusitanicum translata, deinde totius saxi inscriptionē fusioribus commētarijs auctam, in vniuersum Sinarum regnum, quo plures tanti boni participes esse possent, eo sanè animarum fructu, quo tota posteritas non immeritò gaudebit, euulgarunt. Exemplum verò prototypi iuxta omnem dimensionem vna cum fideli interpretatione huc Romam transtulerunt, vbi in hunc diem non sine intuentium admiratione in Bibliotheca Domus Professæ Soc. Iesu, vna cum interpretatione italica, quæ Romæ ex Lusitanica, ad instantiam multorum translata impressa fuit an. 1631. quam & nos modo latini iuris fecimus, omnibus spectandum proponitur. Est autem lapidis figura in modum parallelogrammi exten-

sa, 5 palmis lata, vno crassa, longa ferè decem; tabulæ limbus superius in pyramidalem figuram duobus palmis longam, latam vno abiens summitati inculptam tenet crucis figuram, non absimilem ei, quam Equites portant Melitenses. Supra crucem immediatè titulus lapidis 9 characteribus Sinensibus expressus ponitur, vt sequitur.

Nouem Sinenses characteres titulum lapidis exprimentes.

Huius autem tituli hæc est explicatio.

Lapis

*Lapis in laudem & memoriam eternam
legis lucis, & veritatis portatus
de Iudæa, & in China
promulgatus ere-
ctus.*

Titulum sequitur prologus epigraphes, quæ est prima linea Characterum à superiori loco deorsum *Ἐν ὀρθῶς*, siue ad angulos rectos more Sinensium, exaratorum; cuius explicatio sequitur.

Prologus Sacerdotis Regni Iudæa dicti

Quim Cim.

Post hæc denique incipit Epigraphæ, tota Sinico incisa caractere, sublimi & exquisito stylo composita; quam proindè libenter hic vna cum Sinicis caracteribus iuxta prototypon apponem, nisi me cum intricatissimorum caracterum multitudo, tum spacij angustia ab hoc superuacaneo labore absterrent; ne tamen lector huius tam eximij monumenti fructu priuetur, visum fuit omisso caractere, & idiomate Sinico, totam eius interpretationem ex italico in latinum verbo tenus à me translata, vt pluribus ea communicaretur, hoc loco ea fide, qua inueni, proponere.

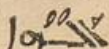
De

*Declaratio Inscriptionis Synicæ
Primum è Sinico in Lusitanicam, ex hac in
Italicam, & demum ex italica in Lati-
nam linguam de verbo ad ver-
bum translata. ut se-
quitur.*

Declaratio del Xiù Più.

Dico itaque hoc modo, ille qui semper
verus fuit & quietus, omnis expers prin-
cipij, intellectus profundissimi, & semper du-
raturi, eccellente potentia sua creauit res, in-
finita Maiestate sua & sanctitate fecit sanctos.
Hæc est essentia diuina, trina in personis, &
in substantia vna, Dominus noster, verus sine
principio, Olò, ò yu (*quod in Chaldoeo idem ac
Eloha significat*) in figura Crucis fecit qua-
tuor mundi partes, commouit Chaos, fecit
duo Kis (*hoc est duas virtutes seu duas quali-
tates dictas Inyam*) mutauit tenebras, fecit
cælum & terram, fecit vt Sol & Luna moti-
bus suis noctem & diem causarentur, res om-
nes fabricatus est. Verùm creando primum
hominem ei præterea Iustitiam largitus est
originalem, Dominum eum constituendo to-
tius vniuersi, qui de sua natura primo vacuus
erat,

*Creatio
rerum.*

*Kis quid
in Sinensi
lingua.*

erat, & vilis, seipso plenus, intellectu plano & æquali, & sine mistura nullum habens appetitum inordinatum.

2 Postquam verò Satanas fraudibus suis vsus, effecit; vt Adamus id quod ex se & sua natura purum erat, & perfectum, inficeret. hoc est fecit vt malitia in ipsum intrare inciperet perturbatura pacem, & huius suæ simplicitatis æqualitatem, & discordiam illa fraude introduxit. Iccirco trecentis sexaginta quinque sectis vna post alteram obortis, vnaquæq; earum maximum quem poterat numerum ad se trahebat. Aliqui creaturam Creatoris loco habebant. Alij principium rerum omnium vacuum ponebant, & ens reale (*alludit ad hoc secta Pagodum & literatorum Sinesium:*) quoniam illi asserunt, quod principium, è quo omnia prodiere, sit vacuum; quod idem illis est ac subtile, sensibus imperceptibile, etiamsi in se reale sit & posituum principium. Literati verò dicunt, quod principium rerum non solum reale sit, & posituum; sed præterea quod talis sit figuræ, & corpulentæ, vt sensibus comprehendi queat. Quidam sacrificijs quærebant beatitudinem. Quidam bonitate quadam gloriabantur ad decipiendos homines, qua in re omnem suam scientiam & industriam collocabant, omni

Lapsus Adami.

365. sectæ

Varij errores hominum.

omni diligentia, & intentione suis affectibus
 feruientes. Verum frustra laborabant, & si-
 ne profectu, semper in peius progredientes,
 quemadmodum contingit ijs, qui è vase cre-
 taceo ignem elicere volunt obscuritatem ad-
 dentes obscuritati, & hoc ipso veram se-
 mitam perdentes ad viam vitæ reuerti ne-
 scientes.

Incar-
 natio Filij
 Dei.

3 Tunc vna de diuinis personis Sanctissimæ
 Trinitatis dicta Messias restringendo, tege-
 doq; Maiestatem suam, & se humanæ natu-
 ræ accommodando homo factus est. Quam
 ob rem ad hoc gaudium annunciandum An-
 gelum ablegauit, & de Virgine in Iudæa na-
 tus est. Stella magna felicitatis huius fuit an-
 nunciatrix. Reges eius claritate perspecta,
 munera oblaturi venerunt, vt Lex, & Pro-
 phetia viginti quatuor Prophetarum adim-
 plerentur. Gubernauit autem mundum lege
 magna, condidit legem diuinam, spiritualem
 sine verborum strepitu, fide vera consum-
 mauit: octo disposuit beatitudines: res mun-
 danas mutauit in æternas: aperuit portam
 trium virtutum (*Theologicarum*) vitam de-
 dit destruendo mortem. In persona sua ad
 inferos descendit, & omnia confudit dæmo-
 nia; naue pietatis suæ ad cælum conduxit bo-
 nos, & iustorum animas in salutem vindica-
 uit.

uit. Hisce denique finitis sua potentia circa meridiem in cælum ascendit, relinquens viginti septem doctrinæ tomos ad portam magnæ conuersionis mundi aperiendam. Baptismum ex aqua, & spiritu instituit ad abluenda peccata, & mundum ad puritatem reducendum. Cruce utitur, ut omnes absque exceptione comprehendat, excitat omnes voce charitatis, reuerentiam exhibere iubens versus Orientem, ut pergant in via vitæ gloriosæ.

4 Ministri eius ornamenti exterioris causa, barbam alunt, & coronas in capite faciunt (*id est verticem radunt*) ut ostendant se nullo intus affectu malo teneri. Mancipijs non utuntur: in alto & basso (*puta dominio*) seu humili omnibus se faciunt æquales: diuitias non congregant, sed eas omnibus faciunt communes: ieiunia colunt cum ad mortificandas passiones, tum ad præcepta diuina seruanda: magni faciunt homines supra se eleuatos & (*à rebus mundanis*) abstractos: septies in die orationes tam pro viuis, quàm pro defunctis faciunt: septenis diebus semel ad animam à peccatis purgandam, puritatemque ei restituendam sacra faciunt. Quia lex vera, & constans excellens est, difficile est ei congruum nomen reperire, cum eius

Apostolorum, Sacerdotum, seu Ministrorum Christi vita.

Legis christianæ excellentia.

H esse-

58. Cap. III. De Copt. Aethiop. Colon.

effectus sit illuminare, & omnia claritate perfundere; vnde necessarium fuit eam appellare *Kiñ Ki aò*, hoc est legem claram & magnam.

Lex in
China ap-
portatur.

Per Chinã
diuulga-
tur.

5 Lex ubi personæ Regiæ defunt, non extenditur, nec dilatatur: personæ verò Regiæ absq; lege nequaquam magnificentur. Lege itaque, & Regibus concordantibus, & in vnam veluti rem coeuntibus illicò mundus illuminatur. Igitur Rege dicto *Tài* cum veñ huanñi tempestate illa celebri, singulari prudentia & sanctitate (*Chinam*) administrante, venit ex Iudæa summæ virtutis vir vocatus *Olò puèn*, qui à nubibus deductus veram doctrinam importauit. deductus etiam per ventos, & chartas hydrographicas multa pericula, & labores sustinuit, & tandem anno *Chin* quon & *ieù fiè* (*erat ille annus Christi sexcentessimus trigesimus sextus*) ad Curiam Regiam appulit. Rex verò famoso *Colào*, qui *Fam Kieù lym* dicebatur, præcepit, vt accepto iumento obuiam nouo hospiti versus occidentalem partem procederet, hoc est versus suburbium Ciuitatis, eumq; omni beneuolentia exceptum in Regiam introduceret: Iussit Rex traduci doctrinam in palatio, ibidemque vnà inuestigauit veritatem legis. Intellexit Rex esse veram legem, & seriò per totum

totum regnum cum efficacia, & honore ius-
sit diuulgari, & dilatari, & in hoc anno 12.
Cin quon 7. mense Autumni (*erat is annus
Domini 636.*) rescripsit in hunc modum.
(*Promulgationis tenor est iste, qui sequitur.*)
Lex vera non habet nomen determinatum,
nec sancti locum habent, vbi consistant de-
terminatum: excurrunt ad omnes partes, vt
mundum doceant, ad mundo laboranti suc-
currendum, velis remis ad vtilitatem affe-
rendam intenti. Ex hoc Regno Tancin
(*sive Iudæa*) Olò puèn magnæ virtutis homo
de locis adeo diffitis doctrinam, & imagines
Regiæ nostræ Curia præsentaturus asporta-
uit. Cuius nos intentum docendi à funda-
mentis examinantes, inuenimus doctrinam
eius admodum excellentem, & sine strepitu
exteriori, fundatam principaliter in creatione
mundi. Doctrina eius non est multorū verbo-
rum, nec superficiei tenus suam fundat veritatē,
salutem hominibus adferens, & profectum:
vnde congruum est, vt toto nostro Imperio
diuulgetur. Mandarinis quoque, qui Niñ
fam dicuntur in eo curiæ loco præcepit, ma-
gnam vt Ecclesiam exstruerent, eidemque

Ecclesia
exstruitcu
rat.

viginti & vnum Ministros deputarent. (*Au-
thor Kim Cim laudat hinc Regem*) scilicet ad vi-
res Monarchiæ Cheù Olad iù (*caput hoc est*

secta Stai iù) debilitandas. In curru nigro versus Occidentem discessit (*hoc est extra Chinam*) verum ubi magnus Tam illustris factus est cum Tao, sanctum Euangelium Chinæ illatum est. Paulò inde Rex effigiem illius (*Olò puèn*) qui ut diximus primus Euangelium attulit, depingi curavit, & muro appendi; excellens eius figura resplenduit portis Ecclesiæ, & memoria semper fulgebit in mundo.

Effigies
Olopuen
primi Si-
nensium
Apostoli.

6 Iuxta Geographos, qui partium occidentali-um mentionem faciunt, & iuxta Historicos duorum Regnorum Hañ & Guei, Regnum Tan cin (*id est Iudæa*) ab Austro confine est Mari rubro, ab Aquilone relinquit montes gemmarum, ab Occidente boco das fullas (*quod quid sit difficile est conijcere, ego Carmelum suspicor esse*) in prospectu versus sanctos. ab Oriente denique contermina est huic loco Ciamfam, & aquæ, quam mortuam dicunt. Hæc terra cineres eructat igne calentes (*fortè intelligit lacum Asphaltitim*) producit balsamum, gemmas minutas, & Carbunculos (*quibus insinuat Ægyptum cum reliqua ora rubri maris, in qua prædicta reperiuntur*) Latronibus caret & Assassinis, populus in pace viuit & gaudio; in regnum non admittunt nisi Euangelium; dignitates nulli, nisi virtute
me-

Descri-
ptio situs
Iudææ iux-
ta Sinen-
sium Geo-
graphos.

meritis conferuntur: ædificia sunt grandia: (*verbo*) regnum celebre est poësi, & bonis moribus.

7 Docào, cùm, filius Tai cùm, gubernacula regni adijt anno Domini 651. (*continuando Author Kim Cùm hac dicit*) Caò vìm magnus Imperator minimè virtutibus Aui sui degener, nouit cum honore continuare intentum Aui sui, & dilatare & honorare res patris sui, præcipiens in omnibus prouincijs fieri ecclesias, vnàq; honorans Olò puèn titulo Episcopi magnæ legis, quæ gubernat Regnum Chinæ. Tum lex Dei promulgata est per decem prouincias (*quibus Sinense Regnum continebatur & regnum summa pace fruebatur:*) Ecclesijs replebantur omnes vrbes, & domus felicitate Euangelij florebant.

In 10. prouincijs Chinæ prædicatur Euangelium.

8 In hoc anno dicto Xim liè (*qui tum annus Domini 699.*) Bontij Pagodum sectatores suis vsi viribus extulerunt voces (*id est blasphemarunt nostram sanctam legem*) in loco qui dicitur Tuñ cieũ (*erat is fortè in prouincia Honan.*) & in fine huius alterius anni dicti Sien tieñ (*qui respondet anno Domini 713.*) quidam priuati homines in Siendò, quæ erat antiqua Regia Ven Vañ in prouincia Xeñsi aufi sunt nostram sanctam legem fannis, ludibrio, & vituperio proscindere.

Persecutio mouetur contra legem.

Hoc

9 Hoc tempore erat quidam princeps Sacerdotum (*videtur fuisse Episcopus*) nomine Ioannes, & alius magnæ virtutis vir nomine Kie lie. Hi duo cum alijs nobilibus populari-ribus suis non famâ minus, quam rerum mundanarum contemptu celebribus, cœperunt iterum ritè Euangelium suum excellens explicare continuando, & fila (*malitia Caco-dæmonis*) pridem rupta reficere. Rex dictus Hiuen cum chi raõ (*cœpit huius Imperium anno 719.*) quinque Regulis præcepit, vt in persona adirent felicem domum, (*hoc est Ecclesiam*) & erigerent altaria. Tum columna legis, quæ ad breue tempus iacuit prostrata, cœpit cursum erigi, & incrementa sumere. In hoc principio anni Tien pao (*quod erat anno Domini 743.*) præcepit Rex Ota Ciam Kuen (*nomen tituli*) dicto Cuoliè siè (*erat is Eunuchus summa apud Regem gratia valens & autoritate*) vt effigies veras quinque Regum prædecessorum auorum suorum deportaret, & in Ecclesia collocaret, vnâq; centum preciosarum rerum cimelia in ecclesiam deferret ad solemnitatem hanc celebrandam (*dicit Author Kim Cim in laudem ipsorum Regem*) Barbæ longæ draconis etiam si longè sint, nihilominus arcus & enses eius manibus apprehendi possunt (*alludit ad histo-*

Lex reui-
uiscit.

storiā quandam antiquam eiusdem Regis :)
 qui fingebatur ascendisse in aëra Draconi in-
 fidens, quem serui, qui se dicebant ituros cum
 Rege, varijs armorum generibus instruxerant;
 qui verò remanserant, barbā Draconis vel-
 licantes, arma quædam tulerunt in memo-
 riam Regis, in ijs veluti præsentem eum in-
 tuentes. Alludit itaque Author huius scriptu-
 ræ ad hanc historiam, vt declarat effigies me-
 moratorum Regum, Regi præsentium, & vi-
 uentium loco fuisse; ideo subiungit, Clari-
 tudo, quam reddunt hæ imagines, ostendit
 eos nobis præsentem adesse. Anno tertio Tien
 pào (annus is erat Dominus 745.) fuit in
 Iudæa Sacerdos quidam Kie hò, qui stellarum
 ope ductus in Chinam appulit, & respiciens
 Solem (erat hæc Cerimonia eorum, qui ad Re-
 gis admittebantur colloquium) ad conspectum
 nostri Imperatoris intromissus est. Rex au-
 tem iussit, vt Sacerdos Ioannes & Paulus cum
 alijs eiusdem professionis viris, & cum præ-
 sente tantæ virtutis viro Kiè ho ad palatium
 Him Kim vocatum, ad adorandum, & ad
 sancta (deuotionis) opera exercenda sese con-
 ferrent. Hoc tempore litteræ Regiæ in ta-
 bellis Ecclesiæ seruabantur, preciosè secun-
 dum ordinem ornatæ, splendentes colore
 rubro & ceruleo, & penna Regia replebat

Fabula Si-
 nensium.

anno 745.
 Appulit
 alius Præ-
 dicator ex
 Iudæa.

Anno 757
Rex Sa-
cum nen
men & e-
ius virtu-
tes.

vacuum, ascendens, & ad Solem vsque per-
tingens: fauor eius & dona altitudini montis
Austri comparantur, & abundantia benefi-
ciorum profunditatem æquat maris orienta-
lis. Ratio non potest non probare approba-
tum, & memoratu dignum. Ideò Rex dictus
Sa cum nen men, (*qui regere cœpit anno 757.*)
in hoc Liñ suũ seũ, & quinque vrbibus re-
centi mandato Ecclesias fieri voluit. Erat
hic Rex eximiæ indolis, sub quo porta felici-
tatis toti Regno aperta est, hac felicitate
gaudio & plausu existentibus, res gubernationis
regalis maximè eleuatae sunt.

Anno 764

Regis Tai
cum vir-
tutes.

10 Rex Tai cum ven vù (*adijt imperium an-
no 764.*) bonorum temporum particeps fa-
ctus, negotia regni sine difficultate admini-
strabat: festo nascentis Christi singulis annis
in gratiarum actionem mittebat odoramenta
cælestia, & ad honorandos huius sanctæ legis
ministros, rerum omnium, & annonæ regiæ
assignabat prouisionem; certè cælum mundo
tribuit pulchritudinem, & perfectionem, &
ideò liberaliter res producit; hic Rex imita-
batur cælum, iccirco nouerat alere, & susten-
tare suos.

Anno 781

11 Rex Kien Cium Xim venũ, regnans an-
no 781. octo vtebatur modis ad præmiandos
bonos, & castigandos malos. nouas rationes
ad

ad Euangelij statum instaurandum , promo-
uendumq; instituit . Regimen ipsius erat ad-
modum excellens , rogamus DEVM pro ip-
so , non verecundantes in hoc . Magnæ vir-
tutis est æquè esse humilem , pacificum , & sciē-
tem , tolerare proximum , abundare charitate
ad omnes iuuandos , & benefacere omnibus
viuentibus . Hæc est vera via , & scala sanctæ
legis nostræ , facere vt pluuia & venti solitis
temporibus reuertantur , mundus sit quietus ,
homines bene gubernati , res singulæ rectè
dispositæ , viuentes bene viuant , defuncti gau-
dio perfruantur . Hæc habere in promptu , &
rationem reddere , in veritate procedit ex no-
stra sancta fide , & omnes effectus sunt forti-
tudinis , & potentiaë sancti Euangelij nostri .

12 Rex Sacerdoti dicto Vsù magno legis pro-
mulgatori hosce titulos dedit Kin iù , quàm
lò tai fù (*officium est in regia aula*) & Sou fũ
ciè tù fù lèi (*officium extra aulam*) Xi tieñ ,
thuñ Kieñ (*officium quoque aliud est , quorum
explicationes non inueni in exemplari.*) Item di-
cto Sacerdoti magnæ legis promulgatori ve-
stimentum Ecclesiasticum coloris cærulei ,
(*italicè di color pauonazo*) donauit . Erat Sa-
cerdos iste pacificus , alijs benefacere gaude-
bat , virtutis opera summo studio peragendo .
Aduenit illè in Chinam regione remota è lo-

Euangelij
& legis
Christia-
næ effe-
ctus .

Dona re-
gis facta
prædica-
tori verbi
Dei .

co dicto Vam Xi ciù Chīm regionis Pagodum, quod idem ac regio longè diffita. Eius res gestæ tres generationes famosas Chinæ superarunt, & reliquas scientias perfectè dilatauit. In principio Regi in aula seruebat, post eius nomen libro quoque regio illatum. Regulus dictus Cò cù y in principio bellicis studebat negotijs in partibus Sofam. Rex vero dictus Sò cùm præcepit Ay sù, vt Cò cù y fauorabilius ceteris promoueret, (*videtur quod Rex iusserit eū esse Consiliarium Cò cù y*) etiamsi vehementer à Capitaneo amaretur, non curauit tamen stylum eius ordinarium procedendi; erat enim vngues, & dentes Reip. oculi & aures exercitus (*phrasis Sinica*) sciebat distribuere redditus suos, non domi accumulare. Obtulit Ecclesiæ rem pretiosam dictam Poli (*videtur fuisse ex vitro*) huius loci Ciīm reguen. Præterea tapetes auro intertextos huius loci Ciè Kì dictos: refecit Ecclesias veteres de nouo fundans, & stabiliens atrium, & domum legis: adornans domus, & hospitia splendentia instar Phasianorum volantium, præter exercitia sanctæ legis nostræ operibus studebat charitatis, quotannis quatuor Ecclesiarum Sacerdotes congregando, quibus toto corde inseruebat, de rebus omnibus necessarijs prouidebat spatio dierum

Regis opera charitatis.

rum quinquaginta, adhuc, famelicos saturabat, nudos cooperiebat, infirmos curabat, mortuos sepeliebat.

- 13 Tempore Tà sò cum omni parsimonia, sua similis non est audita bonitas (*erat hic Tà sò Bonzius secta Pagodus,*) qui in maxima, quadam congregatione Bonziorum, in qua, agendum erat de rebus sectæ suæ, officio fungebatur hospitem excipiendorum, & procurandarum rerum unicuique necessariorum. (*Ideo author tractando de operibus charitatis Oy siè hunc Tansò anteponebat.*) Sed tempore huius Euangelij similes homines videmus, sanctis operibus vacantes. Idcirco, ut in lucem irent opera tam heroica, lapidi huic magno ea insculpere volui. Dico itaque DEVS verus, expers principij, purus, quietus & immutabilis est, ille fuit primus Creationis artifex, aperuit terram, eleuauit cælum; Vna, ex personis pro æterna mortalium salute factus est homo, ascendit in altum solis instar, destruens tenebrosum, & in omnibus profundam veritatem stabiliens.

- 14 Splendidissimus ille Rex, qui verissimè primus primorum Regum fuit, opportunitate vsus omnem sustulit difficultatem, cælum dilatatum est, terra extensa. Clarissimum est Euangelium nostrum, quod regno

I 2 Tam

Felix Ecclesie Sinenfis status. Lapidem inciditur.

Tam illatum est, afferendo doctrinam, Ecclesias erigendo, pro viuis & defunctis loco fuit nauigij: omnem felicitatem exaltans, quietem dedit vniuerso mundo.

- 15 Caò cum insistendo vestigijs Aui sui denuò ad nouas Ecclesias exstruendas animum adiecit. Tempa pacis alta, & magnifica terram repleuerunt omnem. Lex vera induit pulchritudinem. Titulo honorauit Episcopum, tranquillitate, & gaudio populi sine laboribus potiti.
- 16 Sapiens Rex Niueñ cum nouit ingredi vias veras & rectas: tabulae regiae erant magnificae & illustres, literae regiae in ijs florebant, & resplendebant. Figurae Regiae elucebant: Omnis populus profundè eas venerabatur, omnia dilatabantur, & homines ex eo gaudio summo perfruebantur.
- 17 Hic Rex Sò cum, regnando in propria persona venit ad Ecclesiam; sol sanctus resplenduit: nubes felices omnem caliginem, & obscuritatem noctis dispulerunt. Felicitate in regia domo aggregata, mala cessarunt, sublatisq; dissensionibus Imperium nostrum restitutum est.
- 18 Hic Rex Tai cum fù obediens fuit, virtute caelum æquauit, & terram; dedit vitam populo, & rebus singulis progressum, Odoramenta

Cap. III. De Copt-Aethiop. Colon. 69

menta in gratiarum actionem misit Ecclesiae, exercuit opera charitatis. Sol & Luna in eius vniebantur persona, hoc est, omnes ad obedientiam ei praestandam aduolabant.

19 Hic Rex Kieñ cum in regimine constitutus, claram reddebat virtutem: armis & maria pacificauit: literis decem millia confinium illustrauit: instar candelæ secreta hominum illuminauit, & velut in speculo detecta cernebat omnia, totum resuscitauit orbem: cuncti Barbari regulam viuendi acceperunt.

20 Lex, o quanta, quam perfecta, & quam ad omnia sese extendit! volens eam nuncupare non potui non legem diuinam appellare. Reges nouerant res suas disponere, ego Vasallus eas possum enarrare, ideo erigo hunc lapidem praediuitem, in praeconium magnae felicitatis.

21 In nostro potentatu magni Tam, anno secundo huius Kieñ ciuim (videlicet anno Domini 782.) die septimo mensis Autumni, die Dominica, hic lapis erectus fuit Episcopo Him ciu, Ecclesiam Sinensem administrante, Mandarinus nomine Liu sièci yeñ, tituli erat Ciao y cum, in quo officio ante eum fuit Tai cieù siè su Cañ kiun, hanc sua manu confecit inscriptionem.

Lapis erectus anno 782

Atque

Atque hæc est explicatio inscriptionis saxo in-
 sculptæ, in qua illud sanè summa admiratione
 dignum est. adeò variam, & multiplicem re-
 rum, quam hoc saxum continet, relationem,
 tam arcto spacio, & characteribus non nisi mille
 octodecim comprehendi potuisse; Fuit autem
 huius scripturæ duplex facta interpretatio, præ-
 sens admodum conformis est illi, quæ facta fuit
 Pequini, quæ & elegantior est, & magis propria
 Sinicæq; phrasi magis conformis, & quamvis
 ob eandem causam appareat minus elegans in
 nostra lingua, est ea nihilominus elegantissima,
 & quo ad stylum, & phrasim Sinicam, maximè
 ab omnibus ijs, qui se dictæ linguæ Magistros
 profitentur, laudata. Colligitur autem ex hoc
 monumento primo legis Christianæ in regnum
 Sinicum, quæ ante mille circiter annos contigit,
 introductio. Item quanto cum honore, & vene-
 ratione ab Imperatoribus ea fuerit recepta; quo-
 modo, & per quantas prouincias fuerit promul-
 gata, quantum 150. annis, quibus maximè flo-
 ruit, fuerit dilatata, quales denique persecutio-
 nes bis sustinuerit, ita ijs paulatim suppressa, ut
 nisi eius in hoc monumento remansisset noti-
 tia, nulla eius vestigia amplius superessent. Certè
 in Chronicis Sinensibus, de eius in Chinam in-
 troductione præter memoratorum Regum, &
 Mandarinorum nomina, vix quicquam inueni-
 tur.

Quo tem-
 pore lex
 Christia-
 na Chinæ
 fuerit illa-
 ta.

SUPRA

tur. Inuentus autem est hic lapis paucis ante annis, quam Patres Soc. I E S V in Chinam appellerent; Vnde apparet tam eximiarum & sublimium rerum interpretationem, non fuisse reſeruatam, niſi ijs, qui diuinarum, humanarumq; rerum ſcientia egregiè inſtructi, eiufdem doctrinæ, legisq; vetuſtate temporum oblitteratæ, futuri erant annunciatores, propagatoresque. Atque hæc quidem quoad inſcriptionem Siniſico charactere factam ſufficiant. Nunc ad eam, quæ marginibus inſculpta eſt inſcriptionem progrediamur, quæ quidem, cum ob hominum peritorum huius ſcripturæ in China penuriam hucusque manſerit inexplicata, atque eade cauſa à PP. noſtris Luſitanis in Europam à peritis Syræ linguæ explicanda fuerit tranſmiſſa; ego primus eius interpretationem fructu non pænitendo aggreſſus, ea tandem, qua par eſt fide & diligentia expediui. Eſt autem literis antiquis Syriacis, quas Eſtrangelo vocant, marginibus lapidis incifa, continetque annum, nomina, & officium eorum, qui tunc temporis, quo hic lapis ſcriptus eſt, erectusque, ex Apoſtolicis viris, & legis diuinæ promotoribus in China verſabantur. Meminit huius lapidis, inſcriptionumque memoratarum. P. Emanuel Dias in quadam epiſtola Luſitanica Macao data 23. Aug. 1625. quam hic latinis verbis referre

ferre visum est. In Prouincia, inquit, *Xensi Sinarum*, ubi modo est *Trigautius*, effossus quidam lapis magnitudinis 24 palmorum, aut circiter, in quo patet disertè ante 1243 annos fuisse illic Christianos raso vertice, qui mysteria Trinitatis & Incarnationis prædicarent, ac Sinarum Reges multos illis impendisse fauores. Doctor Leo Christianus rem totam imprimi voluit, ac de mysterijs eo in lapide ostensis à Mandarinis Christianis scribi, vt res magis innotesceret. Id agitur modo, vt in Regis notitiam res tota deueniat, vertat Deus omnia in gloriam suam.

Confirmat hoc ipsum P. Franciscus Hurtado, e Prouincia *Nancheu*, additque hoc anno apertam fuisse portam in nouas regni Sinenfis prouincias *Xensi*, *Xansi*, *Fohum*, quæ vltima *Conchinchina* contermina est, & exteros facile admittit. In fine autem ita dicit. His adscripta erant 10 vel 12 lineæ Syriacæ, quas interpretari non potui. Adiunctæ etiam erant gratiæ à Regibus Sinarum factæ Sacerdotibus illius legis. Versio hæc ad verbum è Sinico idiomate facta est. Aliæ extant versiones, sed omnes conueniunt in essentialibus. In libris Regum Sinarum habetur, ante 994 annos peruenisse ad Sinas fidem nostram, & 140 annis post ingressum, hanc inscriptionem factam esse. Hæc P. Emanuel Dias. In alijs vero literis paulo recentioribus 21 Nou. 1627 Macao datis ita de hoc

Syriacæ
inscriptio
hæc.

hoc lapide scribitur. Annis præterlapsis inuenta est scriptura quædam longa, & antiqua, lapidi prægrandi incisa lingua Sinensi, & Chaldaica, vel Syriaca; ex qua constat legem Domini Dei nostri iam quasi ab hinc mille annis peruenisse in Sinam, anno scilicet Domini 636. lapis autem ille crectus, & inscriptus fuit anno Domini 782 hoc est 146 annis post legis ibidem prædicationem, qua ingens conuersio ad fidem facta est, Ecclesia ædificata, Episcopi constituti. Reges, qui tempore illius vixerunt numerantur 8, quorum nomina lapis ille exprimit, qui Christianis fauebant; prædicatores vero legis venerunt ex Palestina, alijsq; vicinis locis; Continet autem præcipua fidei nostræ mysteria &c. quæ ex inscriptione patent. Verum operæ precium faciam, si hoc loco Syriacam inscriptionem iisdem characteribus Strangelicis, quibus in China expressa fuit vna cum interpretatione eius, exhibeam; præsertim cum Patres nostri Sinenses, eam ideo particulari folio in China impresso in Europam eius linguæ Magistris (vti paulo ante diximus) ad eam meliùs explicandam transmiserint: hac enim explicata, spero futurum, vt & annus, & nomina, & patria, officiaq; diuinæ legis prædicatorum, & scopus quoque noster melius patefiant. Inscriptio autem Syriaca quemadmodum ea in China impressa fuit, est sequens.

Anno
Christi
636. Euan-
gelium
Chinæ il-
latum.

ⲉⲃⲟⲩⲁⲛⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓ
ⲉⲃⲟⲩⲁⲛⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓ
ⲉⲃⲟⲩⲁⲛⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓ

僧 聖 寶

Hi Characteres si-
nenses nō-
mina, &
officia si-
gnificant.

ⲉⲃⲟⲩⲁⲛⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓ
ⲉⲃⲟⲩⲁⲛⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓ
ⲉⲃⲟⲩⲁⲛⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓ
ⲉⲃⲟⲩⲁⲛⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓ

ⲉⲃⲟⲩⲁⲛⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓ

檢 校 建

立 碑 僧 行 通

ⲉⲃⲟⲩⲁⲛⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓ

ⲉⲃⲟⲩ

K

2

אָדָם קָאָפּוֹ וְכָרְמֵי אֲדָמָה
בְּכָרְמֵי אֲדָמָה

Adam Kasifo vcurapiscupo v papasi dizinstan. Be-
iume Abo dabohotho Mor Haná iesua Katoliko
Patriarchis . Besanath alf vtisaain vtarten diaua-
noiè . Mor Iidbuzad Kasifo vcurapiscupo de
Cumdan medinah malcutho bar nihh napsò
Milis Kasifo dmen Balehh medintho Tahhur-
stan Akim Lucho hono Papa dictabon beh
medabarnutho dpharukan vcaruzuthon dabhain
daluat malche dizinio .

Adam meschamschòno Bar Iidbuzad Curaphif-
cupo .

Mar fargis kasifo, vcurapiscupo

Sarnischua kasifo

Gabriel kasifo Varcodiacun, vrisch aihto de
Cumbdanvdafrag

Explicatio eius hæc est

*Adam Sacerdos seu, Presbyter, & Archiepisco-
pus & papalis zinoſtan seu Regionis Sinarum*
Stan quid significet. (vbi nota Stan indica lingua regionem significa-
re, vnde Hindostan, siue Indostan, Sinoſtan,
Turkistan, seu Turchestan & similia nomina
idem significant, ac regionem, Indorum, Si-
narum,

narum, Turcarum, non secus ac Germanica nomina sequentia friessland franckeland, &c. Frisonum, Franconum, Regiones significant, & innumera alia huiusmodi, quæ omnia ex germanico (lanã vt indica ex Stã) ex loci, sc. seu regionis proprio nomine componuntur. Quæ ideo hic apponenda duxi, vt causam, cur china zindostan dicatur, non ignorares). *In diebus patris patrum Domini Hanan Iesua, siue Ioannis Iosue Catholici Patriarchæ (Subintellige Alexandrinum, aut Babylonium, qui proprie dicuntur vniuersales seu Catholici Patriarchæ) Anno millesimo nonagesimo secundo iuxta græcos; Dominus Iidbuzad Sacerdos, & Archiepiscopus Cumdan ciuitatis Regni (sc. Metropolis) Filius Milis, requies sitanimæ eius, Sacerdotis Beleh b ciuitatis Taburstan (lege Turchestan) erexit tabulam hanc Papa (sic Supremos in aliquo Ordine Ecclesiastico vocant) & scripta sunt in ea administratio, seu gubernatio Saluatoris nostri, & prædicatio patrum nostrorum qui sunt apud Reges Sinarum.*

Adam Diaconus filius Iizbuad Archiepiscopus.

Mar sargis Presbyter, & Archiepiscopus.

Sarnischua Presbyter

Gabriel Presbyter, & Arcidiaconus Princeps Ecclesiarum ciuitatum Cumdan & dasrag.

Atque hæc in folio in China impresso reperiuntur, quæ & in saxo insculpta cernuntur.

Ve-

Verum antequam ulterius hinc progrediar, una adhuc difficultas, quæ circa annum erectionis huius lapidis occurrit, restat dissoluenda. Annus enim huiusmodi in Sinica inscriptione adeo à Syriaca diuersus reperitur, ut non pauci ea diuersitate perplexi, mecum de vera, & fideli huius lapidis interpretatione dubitarent. Nam ex Sinico Lusitanica versio, & ex hac Italica erecti lapidis annum ponunt post Christum. 782. Syriaca vero iuxta Græcorum computum statuit annum 1092. qui quam ab altero diuersus sit quis non videt? Verum ut exactius hæc omnia reconcilientur, & hic nodus quoque dissoluatur, prius inscriptionis dictæ translationes hic verbotenus proponendas duxi.

Lusitanica versio sic habet.

Lusitanica No nosso potentado do grãde Tam, Segundo anno deste kieñ, ciumñ que eram do Senhor 782. no mes de Autuno, no settimo dia, dia de domingo foy alleuantada esta pedra, sendo Bispo Nimciu que gouerna à igreja da China.

Italica ita habet.

Italica Nel nostro potentato del gran Tam, secundo anno di questo kieñ ciumñ (che erano del Signore.

re .782. nel mese di Autunno, nel settimo giorno, giorno di Domenica, fu inalzata questa pietra; essendo Vescouo Niñ ciù, che governa la Chiesa della China.

Vtriusque interpretatio hec est.

In nostro potentatu magni Tam. sc. Regis anno secundo huius kieñ ciuñ, qui erat annus Domini 782. mense Autumni, 7. die, die Dominica, exaltatus fuit hic lapis, Episcopo Nem Latina. ciù Ecclesiam Sinensem administrante.

Syriaca Inscriptio ita habet.

ⲛⲓⲛ ⲉⲩⲧⲉⲛⲛ ⲛⲓⲛ ⲉⲩⲧⲉⲛⲛ ⲛⲓⲛ ⲉⲩⲧⲉⲛⲛ ⲛⲓⲛ ⲉⲩⲧⲉⲛⲛ Syriaca

ⲛⲓⲛ ⲉⲩⲧⲉⲛⲛ ⲛⲓⲛ ⲉⲩⲧⲉⲛⲛ ⲛⲓⲛ ⲉⲩⲧⲉⲛⲛ

Hoc est.

In Anno millesimo nonagesimo secundo, qui graecorum. Cum ergò Orientales seu græca Ecclesia magna ex parte in computu annorum conueniat cum latina, quæritur, qua ratione hi anni conciliandi sint? Dico itaque duplici annorum dictis Diuinæ Legis promulgatoribus vsitatorum genere hunc lapidem fuisse insignitum, vno Eccle-

Cur Alex-
ander Ma-
gnus di-
ctus sit
DhulKar-
naim?

Ecclesiastico annorum Christi, quo Fideles in
China Christiani passim utebantur; altero po-
litico seu ciuili, qui erat communis Syris, Caldæ-
is, Arabibus, AEgyptijs, ac toti propè Orienti,
quem vt melius intelligas, notandum est an-
nos Regni Græcorum, quorum meminerunt li-
bri Machabæorum eisdem esse, qui aliàs dicun-
tur Seleucidarum, Syro-Græcorum, aut Syro-
Macedonum à Chaldeis, ab Hebræis verò,
anni contractuū, ab AEgyptijs anni Alexandrei,
siue à morte Alexandri, ab Arabibus ذوالقرنين
Dhulkarnaim, quod idem est, ac Alexandri duo
cornua tenentis (vocantquè eum ideò, vel, (vt
Christmannus vult) ob vtraquè orientis scilicet
& occidētis mūdi cornua à se subacta, vel vt ego
existimo verisimilius ab Ammone Arietino
cuius filium se appellabat, aut etiam ob hircum
illum Caprarum, cum quo eum Daniel compa-
rauit) aut deniq; anni Philippi (quem تاريخ القبلى
supra Albitegniū vocasse diximus) Atquè horū
æra incipit annis 12. exactis, ab obitu Alexan-
dri Magni vt ex Eusebio in cap. 9. Dan. S. Hie-
ronimus notat. Quem sequitur Ribera, Tor-
niellus, & alij. Etsi vero ante Iulium Cæsarem
hi anni aliam formam, aliud suorum mensium
initium habuisse videantur, communi tamen
supputatione sumunt à Calend. Octobribus ex-
ordium. Nomina mensium aut græca sunt, aut
Syro

Syro-caldaica, in cæteris cum anni Iuliani quantitate, & forma congruunt, nisi quod dies intercalaris in hac æra adijciatur ad finem mensis Sabbath, qui Februario nostro respondet.

His prænotatis primordia Regni græcorum statuimus cum Eusebio, Scaligero, alijsquè anno ante Christi æram trecentesimo decimo fluente, quo acta est Olympias 117. iuxta Chronicon Alexandrinum; si quidem in confesso est, Alexandrum Magnum mortuum esse eo anno, quo cæpit Olympias 114 postremis diebus mensis hecatombæonis, ut Plutarchus scribit, nempe antè æram Christi 322 (natus enim est Christus 3. anno exclusivè Olympiad: 194.) differunt igitur anni Regni græcorum ineuntes ab annis Christi labentibus 310. ita ut primo anno Christi inierit annus Regni græcorum 313. Undè fit, ut si ad annum Christi propositum adijciantur 310, exurgat annus Alexandræus illo Christi anno labente exoriens; Si anno Alexandræo detrahantur 310, remaneat annus Christi, quo Alexandræus ille aperitur. Si deniquè annus Alexandræus subtrahatur à 310 numerus relictus indicet annum ante æram Christi, quo cæpit annus ille græcorum; siuè quo initium fuit æræ Alexandri, تاريخ ذو القرنين, uti Arabes, & Aegyptij eam appellant.

His igitur ita demonstratis. Si ab anno Alexandræo

Annus
Alexan-
dræus

Tarih dhul
Karnaim .

L dræo

82 *Cap. III. De Copt-Aethiop. Colon.*

dr̄eo siuè gr̄æcorum 1092 Syriacis literis lapidi inciso, 310 (quæ est differentia annorum inter annum Christi, & Alexandrinum) subtrahas, remanebunt 782, qui est annus Christi lapidi finicis numeris incisus, anno Syro-gr̄æcorum siuè Alexandr̄eo exactè respondens.

Paradigma computus.

Mortuus est Alexander Magnus, Plut: teste _____ Olymp. — 114. A
Post cuius mortem B: Hier. teste, annis 12 exactis, incipit æra Alexandr̄ea videlicet, _____ Olymp. — 117. B
Natus verò est Christus anno 3 exclus: id est secūdo cōpleto Olymp. — 194. C
Lapis erectus est año Alexandr̄eo — 1092. D
Anno verò Christi _____ 782. E

His positis subtrahe numerum B à numero C, & habebis differentiam dictarum Olympiadum, videlicet Olympiades 77, quæ ductæ in 4 annos, quibus singulæ Olympiades constant producunturq; 308, his adde 2 annos completos Olympiad: Christi nati, & facies 310, quæ subtracta à 1092 relinquunt E. numerum annorum Christi, quo hic lapis erectus est. Studio itaque duplici annorum genere hunc lapidem
con-

consignarunt, ut qui annum Christi non intelligerent ex Aduenis, annum saltem Alexandræum, ut pote latius patentem, cognoscerent. Difficultate itaque proposita quoque dissoluta, nunc ad lapidem reuertamur, in cuius margine præter ea Syriaca quæ hic paulò antè proposuimus, multa adhuc alia nomina propria, quæ in folio dicto desunt, quorum numerus ad 72 excurrit, videntur. Verùm quia pleraque nomina malè expressa sunt; nos 24 tantum, ea videlicet quæ lectu faciliora erant, & ad scopum nostrum conducibilia hic adiicienda existimauimus. Ex his enim luculenter apparebit, hos Apostolicos viros alios non fuisse, nisi Syros, Aegyptios, Coptitas, & Aethiops. Vti sequitur.

Nomina eorum qui margini lapidis Syro
 Characterè incisa spectantur.

𐤌𐤓𐤕𐤌𐤓𐤕𐤌𐤓𐤕𐤌𐤓𐤕 *Constantinus*

𐤒𐤌𐤓𐤕𐤌𐤓𐤕𐤌𐤓𐤕 *Saba Cusio, seu
 Aethiops*

𐤌𐤓𐤕𐤌𐤓𐤕𐤌𐤓𐤕𐤌𐤓𐤕 *Marsargis Taben-
 nita; seu Dominus
 Sergius*

L 2

Isa-

IsaaK Kusius seu

Aethiops

Paulus Sacerdos

Simon Sacerdos

Adam Sacerdos

Zugen mesrius,
vel Aegyptius

Mathæus Kusius,
seu Aethiops

Annania Co-

ptita

Gabriel Sacerdos

Lucas Sacerdos

Susen Epi-

scopus

Iacob Sacerdos

Abad

ⲁⲃⲁⲉ ⲛⲁⲩⲉⲩⲉⲃⲁⲥⲁⲩⲉⲥⲁⲥⲁⲥ *Abad gusnaseph*

:ⲛⲁⲩⲉⲩⲉⲃⲁⲥⲁⲩⲉⲥⲁⲥ *sacerdos*

ⲁⲣⲓⲩⲟⲥ ⲛⲁⲩⲉⲩⲉⲃⲁⲥⲁⲩⲉⲥⲁⲥ *Arius Sacerdos*

ⲉⲃⲁⲓⲉⲃⲁⲥⲁⲩⲉⲥⲁⲥ *David Sacerdos*

ⲁⲩⲃⲁ ⲛⲁⲩⲉⲩⲉⲃⲁⲥⲁⲩⲉⲥⲁⲥ *Asba Kusius, seu*

:ⲛⲁⲩⲉⲩⲉⲃⲁⲥⲁⲩⲉⲥⲁⲥ *A Ethiops sac.*

ⲁⲃⲃⲁ ⲛⲁⲩⲉⲩⲉⲃⲁⲥⲁⲩⲉⲥⲁⲥ *Abba Syrus*

:ⲁⲃⲃⲁ ⲛⲁⲩⲉⲩⲉⲃⲁⲥⲁⲩⲉⲥⲁⲥ *Abraham Sacerd.*

ⲁⲩⲟⲛⲟⲥ ⲛⲁⲩⲉⲩⲉⲃⲁⲥⲁⲩⲉⲥⲁⲥ *Simon Sacerdos*

:ⲛⲁⲩⲉⲩⲉⲃⲁⲥⲁⲩⲉⲥⲁⲥ *Petrus Sacerdos*

ⲁⲩⲟⲥ ⲛⲁⲩⲉⲩⲉⲃⲁⲥⲁⲩⲉⲥⲁⲥ *Lucas Sacerdos*

ⲁⲩⲁⲧⲏⲥ ⲛⲁⲩⲉⲩⲉⲃⲁⲥⲁⲩⲉⲥⲁⲥ *Matheus Sacer-*

Atquè hæc sunt , quæ de lapidis huius Syro-
finica inscriptione dicenda existimaui ; nil igitur
restat nisi vt ad particulares Syro-coptitarum
expeditiones modo calamum conuertamus.

Cap.